

Derleyenler

Nejat Ulusay, Umut Tümay Arslan
Ali Karadoğan, Pembe Behçetoğulları

BAŞKA BİR DÜNYADAN ŞARKILAR
Sinema ve Türkiye Sosyolođisi

* dipnot yayınları

Başka Bir Dünyadan Şarkılar: Sinema ve Türkiye Sosyolojisi

© Dipnot Yayınları, 2022

DipnotYayınları: 382

ISBN: 978-605-73576-5-6

SertifikaNo: 48147

1. Baskı: 2022/Ankara

Editör: Emir Ali Türkmen

Derleyenler: Nejat Ulusay, Umut Tümay Arslan, Ali Karadoğan, Pembe Behçetoğulları

Düzeltili: Ümit Özger

Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

Kapak Fotoğrafı: Fatih Akın'ın *Duvara Karşı* (*Gegen die Wand*, 2004) adlı filminden.

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Ltd. Şti.

Baskı: Sözkesen Matbaacılık (Sertifika No: 46586)

İvedik O. S. B. 1518. Sok Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40 Yenimahalle/ANKARA

Tel: (0312) 3952110

Dipnot Yayınları

Selanik Cad. No. 82/24 Kızılay/Ankara

Tel: (0312) 4192932/Faks: (0312) 4192532

e-posta:dipnotkitavevi@yahoo.com

www.dipnotkitap.com

NİLGÜN ABİSEL'E ARMAĞAN

Derleyenler

Nejat Ulusay , Umut Tümay Arslan
Ali Karadoğan, Pembe Behçetoğulları

BAŞKA BİR DÜNYADAN ŞARKILAR

Sinema ve Türkiye Sosyolojisi

* dipnot yayınları

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Sahibinin Sesi ve İnleyen Nağmeler	
Yeşilçam'ın Müzikli Filmleri	11
<i>Nezih Erdoğan</i>	
“Zeki Müren'i Seviniz”	
Çünkü O Kent Bostanları İçin de Direniyor	27
<i>Rukiye Karadoğan</i>	
Film Kareleri Romandan Daha Sahici	
Bir Biçimde Hayatın Gerçeğiyle Örtüşüyor	55
<i>Kurtuluş Kayalı</i>	
Yeni Türkiye Sinemasının Çeyrek Yüzyılı	69
<i>Ahmet Gürata</i>	
Temsilde Tekrar ve Tip: Yeşilçam'ın-ötesinde Kuyu	91
<i>Pembe Behçetoğulları</i>	
Ödünç Emek: Nergis Hanım'ın Dirliği	103
<i>Funda Şenol Cantek</i>	
Anayurt Oteli ya da Gecikmeli Ankara Treniyle Gelen Kadın	117
<i>Ali Karadoğan</i>	
Dünden Bugüne Türk Sinemasında Demokrasi	133
<i>Levent Köker</i>	

Sinema Süreli Yayınları Üzerine Gözlemler (1923-1945)..... 147
Uygur Kocabaşođlu-Aysun Akan

Türk Sineması'nı Nilgün Abisel İle Okumak..... 171
Murat İri

**Biz O İşi Selaniklilere Bıraktık! Erken Cumhuriyet
Dönemi'nde Devletin Sinemaya Bakışı** 183
Emrah Özen

NİLGÜN ABİSEL: ÖZGEÇMİŞ

Nilgün Hoca..... 229
Nejat Ulusay

Benim Tamıdığım Nilgün Abisel..... 243
Uygur Kocabaşođlu

SUNUŞ

Başka Bir Dünyadan Şarkılar: Sinema ve Türkiye Sosyolojisi, iki kitaptan oluşan bir film çalışmaları derlemesinin ikinci kitabı. İlk kitap, *Hayatın Taklidi Dünyanın Derdi: Film Çalışmalarında Güncel Yaklaşımlar*'dı. Bu iki kitap bir armağan kitap olarak tasarlandı. Doktora tezi, verdiği dersler, kitap, makale ve çevirileriyle film çalışmalarının ve akademik sinema eğitiminin Türkiye üniversitelerindeki öncü ismi Nilgün Abisel'e armağan ettiğimiz bu kitapların ortaya çıkmasının vesilesi, Abisel'in kendisi.

Armağan kitap, Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Avrupa'da başlatılan bir gelenek. Daha sonra Nazi rejiminin zulmünden kaçan bilim insanları tarafından ABD'ye taşınıyor ve 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısından itibaren uluslararası bir düzlemde benimseniyor. Akademide armağan kitap kavramı, onurlandırılan öğretim üyesinin meslektaşları, eski doktora öğrencileri ve dostlarının katkılarının yer aldığı çalışmalara karşılık olarak kullanılıyor. Nilgün Abisel'e sunulan armağan kitaplarda da onun dostlarının, meslektaşlarının, öğrencilerinin ve henüz kariyerlerinin başındaki genç akademisyenlerin yazıları yer alıyor. Bu yazılarda, anekdotlar ya da eserlerine yapılan atıflar aracılığıyla, doğrudan ya da dolaylı biçimde Abisel'e selam gönderiliyor. Kitaplarda, bir akademisyen olarak hem kamusal hem de özel alanında Nilgün Abisel'i kendisi yapan, onu biricik kılan düşünceleri, yaklaşımları, tercihleri, eserleri ve ilgileri üzerinden

inşa edilen ve bir anlamda Abisel'in merkezinde yer aldığı, içinden geçtiği çalışmalar var.

Her iki kitapta, çoğunluğu iletişim bilimlerinden olmak üzere farklı disiplin ve alanlardan toplam 31 katılımcının yazdığı 29 yazı yer alıyor. Konuları ve biçimsel özellikleriyle akademik metinlerden deneme ve söyleşiye, zengin bir çeşitlilik içeren bu yazıların farklı bir okuma deneyimine kapı açtıkları söylenebilir. Kitaplar, sinema ve filmlerle kişisel olarak kurduğumuz ilişkiden yönetmen ve oyunculara dair değerlendirmelere, akademik sinema eğitimi üzerine yorum ve önerilerden sinema tarihi odaklı inceleme ve tartışmalara, melodramdan 'sanat filmi'ne, sınıfsal eşitsizliklerden toplumsal cinsiyet olgusuna ve yaşlılığa, ırkçılık ve ayrımcılıktan ekolojik sorunlara, etik meselelerden varoluşçuluğa, sinema ve şehir ilişkisinden barış ve demokrasi tartışmasına, film müziğinden sinemada ses kullanımına, geniş bir konu yelpazesine sahip. *Başka Bir Dünyadan Şarkılar*, ilk kitaptan farklı olarak Nilgün Abisel'in de ağırlıklı olarak çalıştığı Türkiye sinemasına odaklanıyor. Bu kitaptaki yazılar, yerli sinema ile ilgili çeşitli konuları (filmler, yönetmenler, dönemler, vd.) güncel yaklaşımlar üzerinden yenilikçi bir bakışla ele alıyor.

Başka Bir Dünyadan Şarkılar ile *Hayatın Taklidi Dünyanın Derdi*, aynı zamanda birer 'Ankara kitabı'. Bir kere, Nilgün Abisel klasik bir söyleyişle ifade edecek olursak, "doğma büyüme Ankaralı." Ankara'dan, burslu olarak ya da ders vermek üzere farklı dönemlerde belli süreler için ayrıldı. Uzun yıllar Bahçelievler'de oturduktan sonra, Ankara'da başka bir semte taşındı ve halen orada yaşıyor. Kitapları yayına hazırlayanlardan ve yazılarıyla katkıda bulunan dostlarımızdan 13 isim Ankara'da ikamet ediyor. Geriye kalanların neredeyse hemen hepsi, geçmişte uzun yıllar Ankara'da yaşamış kişiler. Ankara'nın, onların anılarında önemli bir yeri olmalı. Dipnot da Ankaralı bir yayınevi... Bu vesileyle, şu notu da düşmek isteriz: Armağan ki-

tap projeleri, Türkiye’de yayıncıların, okur ilgisinin yetersizliği gerekçesiyle genellikle uzak durdukları bir kategori. Bunun bizim için elbette anlaşılır bir yanı var. Türkiye’de üniversiteler geçtiğimiz on yıllar içinde bu kadar kan kaybetmeseydi, belki üniversite yayıncılığı da işlevsel bir hale gelebilirdi. Bu çerçevede, mesleğine yıllarca emek vermiş bir akademisyene adanmış bu kitapları okura ulaştırabilmek için, yayıncılığa kaçınılmaz olarak ticari bir perspektiften yaklaşan özel yayıncılara değil, akademik bir kurumun olanaklarına başvurabiliriz. Bu nedenle, hacimli bir çalışmanın yayımının riskli bir girişime dönüştüğü bir zamanda, Dipnot Yayınları’nın kitabın okurla buluşmasını sağlayarak, bu projeye verdiği desteğin önemini vurgulamak gerekiyor.

Değerli çalışmalarıyla kitaplara katkıda bulunan bütün dostlarımıza, bu iki kitaplı derlemenin yayımı ve basımında emeği geçen, başta Emirali Türkmen olmak üzere Dipnot çalışanlarına müteşekkirimiz. Bizlere hem insani hem de akademik anlamda çok şey kazandırdığı ve bu proje sayesinde bir kez daha ortak bir çalışmada bir araya gelmemize vesile olduğu için sevgili Nilgün Abisel’e de teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Nejat Ulusay, Umut Tümay Arslan
Ali Karadoğan, Pembe Behçetoğulları